

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมจะ ช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรของ องค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้ เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่ คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อย กว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วน หนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่ การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทาง ในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

นิยาม

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective: แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดซ้ำอีก

Detective: เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้ บางเรื่องที่น่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive: ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนที่พฤติกรรมที่เคย รับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการ ทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting: การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ขอบเขตความเสี่ยงการทุจริต ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน

๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาระงานด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ๒. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ งานธรรมาภิบาลและงานบริหารงานกองทุน

ตารางที่ ๑. ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน		✓
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์		✓
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.		✓

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามรายสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

	สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
	สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติ ควบคุมดูแลได้
	สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงาน ตามหน้าที่ปกติ
	สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ ชัดเจน ไม่สามารถ กำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน		✓		
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์		✓		
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.		✓		

เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ ๓ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ ๒ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ ๑ หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ ๓ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่ายทางการเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ ๒ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่ายทางการเงิน ในระดับที่ไม่รุนแรง

ระดับ ๑ หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวมจำเป็น X รุนแรง
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน	๒	๓	๖
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์	๒	๓	๖
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.	๒	๒	๔

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน	๓	
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์	๓	
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.	๓	

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน			✓
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์			✓
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.		✓	

การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงสมาชิก กอช. /องค์กร ไม่มีผลเสียหายทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงสมาชิก กอช. /องค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงสมาชิก กอช. องค์กร และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน	พอใช้		✓	
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์	พอใช้		✓	
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.	พอใช้		✓	

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. พนักงาน กอช. บางส่วน อาจไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างครบถ้วน	๑.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จัดทำ/ปรับปรุงแบบฟอร์มที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างและแจ้งเวียนให้พนักงาน กอช. ทราบ ๑.๒ พนักงาน กอช. สามารถ Download แบบฟอร์ม ได้ในระบบ Intranet ๑.๓ กำชับให้พนักงานปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
๒. การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์	๒.๑ การคัดเลือกบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์จะมีการทบทวนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด
๓. การสอบทานการถือครองหลักทรัพย์ของพนักงาน กอช.	๓.๑ ให้พนักงาน กอช. รายงานตามแบบฟอร์มการถือครองหลักทรัพย์ ๓.๒ กอช. ตรวจสอบกับทุกบริษัทหลักทรัพย์

หมายเหตุ: ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป